

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

БАЗОВІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

з дисципліни «Практикум з соціальної психології»

напряму підготовки 6.030102 “Психологія”
(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

факультет, відділення Германської філології
(назва факультету, відділення)

I. Вимоги до знань і вмінь студентів з навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є знайомство студентів із прикладними аспектами соціальної психології, оволодіння компетенціями соціально-психологічної діагностики, їх ефективне застосування в професійній сфері та у процесі життєдіяльності.

У процесі засвоєння даної дисципліни передбачається вирішення наступних **завдань**: набуття студентами досвіду практичного використання основних методів соціальної психології, здійснення соціально-психологічного дослідження особистості і груп, соціально-психологічного аналізу ситуацій соціальної поведінки, спілкування і взаємодії, прийняття індивідуальних і спільних рішень, набуття досвіду урахування соціально-психологічних і особистісних особливостей людей, особливості їх соціальної поведінки і стилів взаємодії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- предмет і завдання прикладної соціальної психології;
- особливості прикладних досліджень у соціальній психології;
- основні сфери застосування прикладної соціальної психології;
- етапи процесу організації та проведення соціально-психологічного дослідження;
- дослідницький інструментарій соціальної психології.

вміти:

- аналізувати особливості власної соціальної поведінки;
- застосувати на практиці навички психологічного аналізу соціальної реальності;
- застосувати на практиці соціально-психологічні методи;
- визначати запити соціуму на психологічну інформацію.

Термін вивчення дисципліни – один семестр.

Курс завершується **заліком**.

Система організації позааудиторної самостійної роботи студентів складається з наступних завдань: конспектування першоджерел, написання рефератів, підготовка аналітичних доповідей, проведення емпіричних досліджень та написання міні-творчих робіт, підготовка тренінгових занять.

II. Короткий зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Специфіка наукового дослідження в соціальній психології.

Тема 1. Соціально-психологічні явища.

Механізми виникнення соціально-психологічних феноменів. Аналіз соціально-психологічних явищ. Аналіз художніх текстів з метою виявлення соціально-психологічних явищ.

Тема 2. Методи соціально-психологічної науки.

Спеціалізовані методи соціально-психологічних досліджень. Специфіка обробки та інтерпретації даних. Особливості застосування методів в соціально-психологічних дослідженнях.

Тема 3. Спостереження та експеримент як методи соціальної психології.

Аналіз класичних експериментів. Етапи підготовки та проведення експериментального дослідження. Особливості застосування методу спостереження в дослідженнях соціально-психологічних явищ. Програма спостереження.

Тема 4. Методи соціальної психології: опитування, аналіз продуктів діяльності, моделювання та контент-аналіз.

Дослідження продуктів діяльності окремих індивідів і груп (документи, контрольні роботи, малюнки то.). Застосування контент-аналізу при роботі з документами.

Змістовний модуль 2. Соціально-психологічне дослідження особистості.

Тема 1. Дослідження особистості в соціальній психології.

Особливості дослідження особистісних деформацій та проявів асоціальної поведінки. Діагностика соціально-психологічних особливостей особистості. Феномен соціалізації як об'єкт аналізу у соціальній психології. Робота з методиками визначення соціально-психологічних особливостей особистості.

Змістовний модуль 3. Прикладні аспекти соціальної взаємодії і спілкування.

Тема 1. Проблема спілкування в соціальній психології.

Зміст повідомлення. Вплив раціональних та емоційних аргументів. Ефективність активно пережитої та пасивно сприйнятої інформації. Ефективність особистого контакту з комунікатором та засобів масової інформації. Специфіка аудиторії: самооцінка слухачів, вік та їх погляди. Реакція на зміст повідомлення.

Маніпуляції з відволікання уваги для позбавлення контраргументів. Незацікавлена та незацікавлена аудиторія. Експерименти з дослідження стереотипу фізичної привабливості. Фізична привабливість та феномен «відповідності зовнішнім даним партнера». Культурні детермінанти фізичної привабливості. Визначальні чинники тривалості-короткочасності атракції. Дослідження асоціативна симпатії та антипатії (П.Левінські).

Тема 2. Особливості процесів соціального пізнання.

Теорія атрибуції Фріца Гайдера. Атрибуції здорового глузду : Г.Келлі про раціональні критерії інтерпретації інших (сталість, винятковість, подібність). Правила об'єднання інформації: важливість рис, ефект „першості. Вплив особистих вражень та очікувань на інтерпретацію подій. Приклади інтуїтивного мислення. Феномен „хіндсайту” („я так і знав!”). Сприйняття та інтерпретація подій. Ілюзорне мислення: пояснення випадкових подій. Ілюзорний взаємозв'язок. Ілюзія контролю. Повернення до середнього („регрес до норми”). Взаємовплив настрою та суджень.

Модуль 2.

Змістовий модуль 1. Прикладні аспекти вивчення малої групи.

Тема 1. Дослідження групи в соціальній психології.

Дослідження та аналіз основних характеристик малої групи. Понятійна схема дослідження груп. Обов'язкові параметри опису груп в соціальній психології. Робота з методиками дослідження групової композиції. Робота з методиками дослідження основних характеристик групи.

Тема 2. Конформність і конформізм.

Прояви конформності в експериментах Аша та Мілграма. Основні причини конформної поведінки (аналіз ситуацій). Особливості прояву ролі «незгодного» в малій групі і суспільстві, методи виявлення рис особистості, що спричиняють конформну поведінку.

Тема 3. Лідерство і засоби управління групою.

Здійснення управління групою, визначення методів діагностики управлінських якостей та стилів керівництва; інтегративні стилі керівництва та основні перешкоди на шляху до ефективного управління, необхідність знати власні обмеження (М.Вудкок, Д.Френсіс); лідерський потенціал в групі, виявлення лідерів; методики діагностики стилів керівництва та управлінських якостей.

Тема 4. Технології прийняття групового рішення.

Мозковий штурм та групове інтерв'ю. Проведення мозкового штурму та групового інтерв'ю, розробка питань та ідей для застосування вищезазначених технологій прийняття групового рішення.

Тема 5. Особливості визначення групової згуртованості і сумісності.

Визначення поняття «групова згуртованість», аналіз групової сумісності і процесу формування групової згуртованості. Індекс групової згуртованості Сішора, експертна оцінка згуртованості навчальної групи, визначення опосередкованої групової згуртованості, ціннісно-орієнтаційної єдності групи, інтерактивної згоди в малих групах.

Змістовний модуль 2. Дослідження великих соціальних груп і масових явищ.

Тема 1. Психологія масових рухів.

Етнічність, етнос як велика соціальна група. Природа етнічності, концепція Г.Солдатової «Типи етнічної ідентичності». Дослідження міжетнічної напруги. Політичні рухи та релігійні рухи.

Змістовний модуль 3. Прикладні дослідження в соціальній психології.

Тема 1. Прикладні аспекти соціальної психології реклами.

Види і функції реклами, цільова спрямованість реклами різних видів, психологічні механізми впливу реклами на споживачів різного соціального статусу, віку, статі, інтелекту (афективні, когнітивні, конотативні складові рекламного впливу), психологічні особливості вибору властивостей товару, який рекламується, психологічна експертиза рекламної продукції.

III. Розподіл навчального часу за модулями, темами і видами занять

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,0	Галузь знань <u>0301 «Соціально-політичні науки»</u> (шифр і назва) Напрямок підготовки: <u>6.030102 “Психологія”</u>	Дисципліна самостійного вибору навчального закладу	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 6		3-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		5-й та 6-й	-й
Тижневих годин для		Лекції	
	Освітньо-	год.	год.

денної форми навчання: аудиторних – 4 (в 5 семестрі) та 2 (в 6 семестрі) год. самостійної роботи студента – 2, 2 год.	кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Практичні, семінарські	
		102 год.	год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		78 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання –

для заочної форми навчання -

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Основи соціально-психологічного дослідження особистості у процесі взаємодії і спілкування.												
Змістовний модуль 1. Специфіка наукового дослідження в соціальній психології.												
Тема 1. Соціально-психологічні явища.			6			10						
Тема 2. Методи соціально-психологічної науки.			6			-						
Тема 3. Спостереження та експеримент як методи соціальної психології.			10			12						
Тема 4. Методи соціальної психології: опитування, аналіз продуктів діяльності,			12			-						

модельовання та контент-аналіз.													
Разом за змістовним модулем 1			34			22							
Змістовний модуль 2. Соціально-психологічне дослідження особистості.													
Тема 1. Дослідження особистості в соціальній психології.			12			18							
Разом за змістовним модулем 2			12			18							
Змістовний модуль 3. Прикладні аспекти соціальної взаємодії і спілкування.													
Тема 1. Проблема спілкування в соціальній психології.			10			6							
Тема 2. Особливості процесів соціального пізнання.			12			6							
Разом за змістовним модулем 3			22			12							
Усього годин модуль 1			68			52							
Модуль 2. Дослідження групових і міжгрупових явищ.													
Змістовний модуль 1. Прикладні аспекти вивчення малої групи.													
Тема 1. Дослідження групи в соціальній психології.			4			-							
Тема 2. Конформність і конформізм.			6			-							
Тема 3. Лідерство і засоби управління групою.			6			12							
Тема 4. Технології			4			-							

прийняття групового рішення.													
Тема 5. Особливості визначення групової згуртованості і сумісності.			4			6							
Разом за змістовним модулем 1			24			18							
Змістовний модуль 2. Дослідження великих соціальних груп і масових явищ.													
Тема 1. Психологія масових рухів.			6			8							
Разом за змістовним модулем 2			6			8							
Змістовний модуль 3. Прикладні дослідження в соціальній психології.													
Тема 1. Прикладні аспекти соціальної психології реклами.			4			-							
Разом за змістовним модулем 3			4			-							
Усього годин модуль 2			34			26							
Усього годин			102			78							

IV. Плани семінарських (практичних) занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз соціально-психологічних явищ.	6
2	Спеціалізовані методи соціально-психологічних досліджень. Специфіка обробки та інтерпретації даних.	6
3	Проведення експериментальних досліджень. Особливості застосування методу спостереження.	10
4	Додаткові методи соціально-психологічних досліджень.	12
5	Діагностика соціально-психологічних особливостей особистості.	12

6	Спілкування в соціальній психології.	10
7	Соціальне пізнання.	12
8	Дослідження груп в соціальній психології.	4
9	Феномен конформізму. Конформна поведінка в групі.	6
10	Лідерство і керівництво в малій групі.	6
11	Прийняття групового рішення.	4
12	Проблема групової згуртованості.	4
13	Психологія великих соціальних груп.	6
14	Прикладні аспекти соціальної психології реклами.	4
	Разом	102

Змістовий модуль 1. Специфіка наукового дослідження в соціальній психології.

Семінарсько-практичне заняття 1.

Тема: Соціально-психологічні явища.

1. Механізми виникнення соціально-психологічних феноменів.
2. Аналіз соціально-психологічних явищ.
3. Аналіз художніх текстів з метою виявлення соціально-психологічних явищ.

Література.

1. Андреева Г.М. Социальная психология: [Учеб. для высших учеб. заведений] / Г.М. Андреева. – М: Аспект Пресс, 2004. – 365 с.
2. Анализ содержания текста и его применение в психологии / В. Д. Грачин – М., 2004. – 206 с.
3. Битянова М.Р. Социальная психология; наука, практика и образ мыслей: [Учебное пособие для студентов вузов] / М.Р. Битянова. – М.: ЕКСМО-ПРЕСС, 2001. – 576 с.
4. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии. / Э. Пайнс, К. Маслач. (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. - 528 с.
5. Савранский И. Л. Психологические проблемы художественного творчества и восприятия художественного произведения / И. Л. Савранский // Психологический журнал. – 1987. – № 2. – С. 136-145.

Семінарсько-практичне заняття 2.

Тема: Методи соціально-психологічної науки.

1. Спеціалізовані методи соціально-психологічних досліджень.
2. Специфіка обробки та інтерпретації даних.
3. Особливості застосування методів в соціально-психологічних дослідженнях.

Література.

1. Андреева Г.М. Социальная психология: [Учеб. для высших учеб. заведений] / Г.М. Андреева. – М: Аспект Пресс, 2004. – 365 с.

2. Методы социальной психологии / Под ред. Е.С. Кузьмина, В.Е. Семенова. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1977
3. Методы социально-психологического исследования: [Учебное пособие для вузов] / Под ред. Т.В. Фоломеевой. – Кемерово: Юнити, 2002. – 277 с.
4. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. – К.: “Геопринт”, 2006. – 400 с.
5. Семенов В.Е. Метод изучения документов в социально-психологических исследованиях. / В.Е. Семенов. - Л.: Изд – во ЛГУ, 1983. – 104 с. – Гл.1.

Семінарсько-практичне заняття 3.

Тема: Спостереження та експеримент як методи соціальної психології.

1. Аналіз класичних експериментів.
2. Етапи підготовки та проведення експериментального дослідження.
3. Особливості застосування методу спостереження в дослідженнях соціально-психологічних явищ.
4. Програма спостереження.

Література.

1. Андреева Г.М. Социальная психология: [Учеб. для высших учеб. заведений] / Г.М. Андреева. – М: Аспект Пресс, 2004. – 365 с.
2. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. – К.: “Геопринт”, 2006. – 400 с.
3. Методы социальной психологии / Под ред. Е.С. Кузьмина, В.Е. Семенова. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1977
4. Методы социально-психологического исследования: [Учебное пособие для вузов] / Под ред. Т.В. Фоломеевой. – Кемерово: Юнити, 2002. – 277 с.
5. Морено Я.Л. Социометрия: экспериментальный метод и наука об обществе. / Я.Л. Морено. - М., 2001
6. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии. / Э.Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.
7. Семенов В.Е. Метод изучения документов в социально-психологических исследованиях. / В.Е. Семенов. - Л.: Изд – во ЛГУ, 1983. – 104 с. – Гл.1.

Семінарсько-практичне заняття 4.

Тема: Методи соціальної психології: опитування, аналіз продуктів діяльності, моделювання та контент-аналіз, соціометрія.

1. Дослідження продуктів діяльності окремих індивідів і груп (документи, контрольні роботи, малюнки т.п.).
2. Застосування контент-аналізу при роботі з документами.
3. Застосування опитування у соціально-психологічних дослідженнях.
4. Соціометричний метод дослідження стосунків у групі.

Література.

1. Андреева Г.М. Социальная психология: [Учеб. для высших учеб. заведений] / Г.М. Андреева. – М: Аспект Пресс, 2004. – 365 .
2. Богомолова Н.Н., Стефаненко Т.Г. Контент – анализ. Спецпрактикум по социальной психологии. – М.:Изд-во МГУ, 1992.
3. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. – К.: “Геопринт”, 2006. – 400 с.
4. Методы социальной психологии / Под ред.Е.С. Кузьмина, В.Е.Семенова. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1977
5. Методы социально-психологического исследования: Учебное пособие для вузов/ Под ред.. Т.В. Фоломеевой. – Кемерово: Юнити, 2002. – 277 с.
6. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э.Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.
7. Семенов В.Е. Метод изучения документов в социально-психологических исследованиях./ В.Е. Семенов. - Л.: Изд – во ЛГУ, 1983. – 104 с. – Гл.1.
7. Ядов В.А. Социологическое исследование. Методология. Программа. Методы / В.А. Ядов. – М.: Наука, 1972. 2-е изд., 1988
8. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В.А. Ядов. – М.: «Добросвет» 2001. – 596 с.

Змістовний модуль 2. Соціально-психологічне дослідження особистості.

Семінарсько-практичне заняття 5.

Тема: Дослідження особистості в соціальній психології.

1. Особливості дослідження особистісних деформацій та проявів асоціальної поведінки.
2. Діагностика соціально-психологічних особливостей особистості.
3. Феномен соціалізації як об’єкт аналізу у соціальній психології.
4. Робота з методиками визначення соціально-психологічних особливостей особистості (Т.Лірі, В.В.Бойко, Куна-Макпартленда, Р.Кетелла).

Література.

1. Андреева Г.М. Социальная психология: [Учеб. для высших учеб. заведений] / Г.М. Андреева. – М: Аспект Пресс, 2004. – 365 с.
2. Аронсон Э., Уилсон Т., Эйкерт Р. Психологические законы поведения человека в социуме. / Э.Аронсон, Т. Уилсон, Р. Эйкерт. - СПб – М., 2002
3. Белинская Е.П., Тихомандрицкая О.А. Социальная психология личности: [Учебное пособие для вузов]/ Е.П. Белинская, О.А. Тихомандрицкая. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 301 с.
3. Большая энциклопедия психологических тестов / сост. А. Карелин – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 416 с.
4. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. – К.: “Геопринт”, 2006. – 400 с.

5. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э.Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.
6. Петрунько О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіасередовищі / О. В. Петрунько: монографія. – 2-ге вид. – Ніжин: ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2011. – 480 с.

Змістовний модуль 3. Прикладні аспекти соціальної взаємодії і спілкування.

Семінарсько-практичне заняття 6.

Тема: Проблема спілкування в соціальній психології.

- 1.Зміст повідомлення. Вплив раціональних та емоційних аргументів.
- 2.Ефективність активно пережитої та пасивно сприйнятої інформації.
- 3.Ефективність особистого контакту з комунікатором та засобів масової інформації.
- 4.Специфіка аудиторії: самооцінка слухачів, вік та їх погляди. Реакція на зміст повідомлення. Маніпуляції з відволікання уваги для позбавлення контраргументів. Незацікавлена та незацікавлена аудиторія.
- 5.Експерименти з дослідження стереотипу фізичної привабливості. Фізична привабливість та феномен «відповідності зовнішнім даним партнера». Культурні детермінанти фізичної привабливості.
- 6.Визначальні чинники тривалості-короткочасності атракції. Дослідження асоціативної симпатії та антипатії (П.Левінські).

Література.

1. Андреева Г.М. Психология социального познания. [Учебное пособие для вузов] / Г.М. Андреева. – М.: Аспект-Пресс, 1997 – 239 с.
2. Андреева Г.М. Социальная психология. [Учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева.– М.: Аспект-Пресс, 1999 – 376 с.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. / Э. Берн. / под общ. ред М.С. Мацковского – М.: «Университетская книга», 1998 - 246 с.
4. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнєв, А.Б. Коваленко. – К.: “Геопринт”, 2006. – 400 с.
5. Москаленко В.В. Соціальна психологія. [Підручник для студ. вищих навч. закладів. Вид. 2-е доп. та випр.] / В.В. Москаленко. - К.: Центр учбової літератури, 2008 – 688 с.
6. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э.Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.
7. Філоненко М.М. Психологія спілкування. [Підручник для студ. вищих навч. закладів] / М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

Семінарсько-практичне заняття 7.

Тема: Особливості процесів соціального пізнання.

1. Теорія атрибуції Фріца Гайдера.
2. Атрибуції здорового глузду : Г.Келлі про раціональні критерії інтерпретації інших (сталість, винятковість, подібність).
3. Правила об'єднання інформації: важливість рис, ефект „першості”. Вплив особистих вражень та очікувань на інтерпретацію подій.
4. Механізми соціального пізнання: емпатія, ідентифікація, рефлексія, стереотипізація тощо.
5. Приклади інтуїтивного мислення. Феномен „хіндсайту” („я так і знав!”).
6. Сприйняття та інтерпретація подій (каузальна атрибуція). Ілюзорне мислення: пояснення випадкових подій. Ілюзорний взаємозв'язок. Ілюзія контролю. Повернення до середнього („регрес до норми”). Взаємовплив настрою та суджень.

Література.

1. Андреева Г.М. Психология социального познания. [Учебное пособие для вузов] / Г.М. Андреева. – М.: Аспект-Пресс, 1997 – 239 с.
2. Андреева Г.М. Социальная психология. [Учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева. – М.: Аспект-Пресс, 1999 – 376 с.
3. Бодалев А.А. Восприятие и понимание человека человеком / А.А. Бодалев – М.: Педагогика, 1982. – 200 с.
4. Бодалев А.А. Психология межличностного познания /А.А. Бодалев – М.: Педагогика, 1981.
5. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнєв, А.Б. Коваленко. – К.: “Геопринт”, 2006. – 400 с.
6. Москаленко В.В. Соціальна психологія. [Підручник для студ. вищих навч. закладів. Вид. 2-е доп. та випр.] / В.В. Москаленко. - К.: Центр учбової літератури, 2008 – 688 с.
7. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э.Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.
8. Філоненко М.М. Психологія спілкування. [Підручник для студ. вищих навч. закладів] / М.М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.

Модуль 2. Змістовий модуль 1. Прикладні аспекти вивчення малої групи.

Семінарсько-практичне заняття 8.

Тема: Дослідження групи в соціальній психології.

1. Дослідження та аналіз основних характеристик малої групи.
2. Понятійна схема дослідження груп. Обов'язкові параметри опису груп в соціальній психології.
3. Робота з методиками дослідження групової композиції. Робота з методиками дослідження основних характеристик групи (соціометрія, методика Михалюк, Шалито).

Література.

1. Андреева Г. М. Социальная психология. [Учебное пособие для вузов] / Г.М. Андреева. - М., 1999. - 376 с.
2. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. [Підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнєв, А.Б. Коваленко. - К.: Геопринт, 2006. - 400 с.
3. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Социальная психология малой группы.[Учебное пособие для вузов] / Р.Л. Кричевский, Е.М. Дубовская. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 318 с.
4. Москаленко В.В. Соціальна психологія. [Підручник для студ. вищих навч. закладів. Вид. 2-е доп. та випр.] / В.В. Москаленко. - К., 2008 – 688 с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.
6. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э.Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.

Семінарсько-практичне заняття 9.

Тема: Конформність і конформізм.

1. Прояви конформності в експериментах Аша та Мілграма.
2. Основні причини конформної поведінки (аналіз ситуацій).
3. Особливості прояву ролі «незгодного» в малій групі та суспільстві, методи виявлення рис особистості, що спричиняють конформну поведінку.

Література.

1. Андреева Г. М. Социальная психология. [Учебное пособие для вузов] / Г.М. Андреева. - М., 1999. - 376 с.
2. Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. (Серия «Мастера психологии») — СПб.: Питер, 2001. — 448 с.
3. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. [Підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнєв, А.Б. Коваленко. - К.: Геопринт, 2006. - 400 с.
4. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Социальная психология малой группы.[Учебное пособие для вузов] / Р.Л. Кричевский, Е.М. Дубовская. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 318 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс – М.: Спб.: Питер, 2007. – 794 с.
6. Москаленко В.В. Соціальна психологія. [Підручник для студ. вищих навч. закладів. Вид. 2-е доп. та випр.] / В.В. Москаленко. - К., 2008 – 688 с.

7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.
8. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э.Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.

Семінарсько-практичне заняття 10.

Тема: Лідерство і засоби управління групою.

1. Здійснення управління групою, визначення методів діагностики управлінських якостей та стилів керівництва; інтегративні стилі керівництва та основні перешкоди на шляху до ефективного управління, необхідність знати власні обмеження (М. Вудкок, Д. Френсіс).
2. Лідерський потенціал в групі, виявлення лідерів.
3. Методики діагностики стилів керівництва та управлінських якостей.

Література.

1. Андреева Г. М. Социальная психология. [Учебное пособие для вузов] / Г.М. Андреева. - М., 1999. - 376 с.
2. Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйппе. (Серия «Мастера психологии») — СПб.: Питер, 2001. — 448 с.
3. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. [Підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнєв, А.Б. Коваленко. - К.: Геопринт, 2006. - 400 с.
4. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Социальная психология малой группы.[Учебное пособие для вузов] / Р.Л. Кричевский, Е.М. Дубовская. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 318 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Д. Майерс – М.: Спб.: Питер, 2007. – 794 с.
6. Москаленко В.В. Соціальна психологія. [Підручник для студ. вищих навч. закладів. Вид. 2-е доп. та випр.] / В.В. Москаленко. - К., 2008 – 688 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.
8. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э.Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.

Семінарсько-практичне заняття 11.

Тема: Технології прийняття групового рішення.

1. Мозковий штурм та групове інтерв'ю. Особливості проведення мозкового штурму та групового інтерв'ю.

2. Розробка питань та ідей для застосування вищезазначених технологій прийняття групового рішення (методика Едварда де Боно).

Література.

1. Авдеев В. В. Психотехнология решения проблемных ситуаций. / В. В. Авдеев. – М.: Феликс, 1992.
2. Методы социальной психологии / Под ред. Е. С. Кузьмина, В. Е. Семенова. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1977
3. Методы социально-психологического исследования: [Учебное пособие для вузов] / Под ред. Т.В. Фоломеевой. – Кемерово: Юнити, 2002. – 277 с.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.
5. Эдвард де Боно. Шесть шляп мышления. / Эдвард де Боно. – СПб.: Питер, 1997.

Семінарсько-практичне заняття 12.

Тема: Особливості визначення групової згуртованості і сумісності.

1. Визначення поняття «групова згуртованість», аналіз групової сумісності і процесу формування групової згуртованості.
2. Індекс групової згуртованості Сішора, експертна оцінка згуртованості навчальної групи, визначення опосередкованої групової згуртованості, ціннісно-орієнтаційної єдності групи, інтерактивної згоди в малих групах.

Література.

1. Андреева Г.М. Социальная психология: [Учеб. для высших учеб. заведений] / Г.М. Андреева. – М: Аспект Пресс, 2004. – 365 с.
2. Большая энциклопедия психологических тестов / сост. А. Карелин – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 416 с.
3. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. [Підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Н. Корнев, А.Б. Коваленко. - К.: Геопринт, 2006. - 400 с.
4. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Социальная психология малой группы. [Учебное пособие для вузов] / Р.Л. Кричевский, Е.М. Дубовская. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 318 с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.
6. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э. Пайнс, К. Маслач (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.

**Змістовний модуль 2. Дослідження великих соціальних груп і масових явищ.
Семінарсько-практичне заняття 13.
Тема: Психологія масових рухів.**

1. Етнічність, етнос як велика соціальна група.
2. Природа етнічності, концепція Г. Солдатової «Типи етнічної ідентичності».
3. Дослідження міжетнічної напруги.
4. Політичні та релігійні рухи.

Література.

1. Андреева Г. М. Социальная психология: [Учеб. для высших учеб. заведений] / Г. М. Андреева. – М: Аспект Пресс, 2004. – 365 с.
2. Корнєв М. Н., Коваленко А. Б. Соціальна психологія. [Підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М. Н. Корнєв, А. Б. Коваленко. - К.: Геопринт, 2006. - 400 с.
3. Московичи С. Век толп. Историч. Трактат по психологи масс. / С. Московичи. – М., 1996.
4. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.
5. Ольшанский Д. В. Массовые настроения в политике. / Д. В. Ольшанский. – М., 1995.
6. Ольшанский Д. В. Психология масс. / Д. В. Ольшанский. – СПб., 2002.

Змістовний модуль 3. Прикладні дослідження в соціальній психології.

**Семінарсько-практичне заняття 14.
Тема: Прикладні аспекти соціальної психології реклами.**

1. Види і функції реклами, цільова спрямованість реклами різних видів.
2. Психологічні механізми впливу реклами на споживачів різного соціального статусу, віку, статі, інтелекту (афективні, когнітивні, конототивні складові рекламного впливу).
3. Психологічні особливості вибору властивостей товару, який рекламується, психологічна експертиза рекламної продукції.
4. Проведення фокус-груп з метою вивчення попиту на товари.

Література.

1. Викентьев И.Л. Приемы рекламы и Public Relations / И.Л. Викентьев. – СПб.: ТОО «ТРИЗ-ШАНС», 1995. – 228 с.
2. Клименко І.В. Особливості психосемантичної організації повідомлень соціальної реклами, спрямованої на підліткову аудиторію / І.В. Клименко // Актуальні проблеми психології. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. – Т.11, Вип. 7, ч.1. – К., 2013.- С. 425-430.

3. Козлова О.С. Сприйняття медіа-повідомлень підлітками як чинник незадоволеності власним тілом // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка, Т. 9, вип. 5 / за ред. С. Д. Максименка та ін./ О.С. Козлова. – К., 2010 р. – с. 169-173.
4. Козлова О.С. Статеві особливості сприйняття ідеалізованих образів реклами // актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка, Т. 1, вип. 30 / за ред. С. Д. Максименка та ін./ О.С. Козлова. – К., 2011 р. – с. 307-311.
5. Селиверстов С.Э. Социальная реклама. Искусство воздействия словом / С.Э. Селиверстов. – М.: Бахрах –М, 2006. – 228 с.
6. Ширков Ю.Э. Практические направления социально-психологических работ в области рекламы / Ю.Э. Ширков // Социальная психология: Хрестоматия: Учеб. Пособие для студентов вузов / Сост. Е.П. Белинская, О.А. Тихомандрицкая. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 475 с.

V. Завдання для позааудиторної самостійної роботи студентів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична діяльність соціального психолога.	6
2	Соціально-психологічні явища, що відображають закономірності поведінки та діяльності людей.	10
3	Практичне використання контент-аналізу (на прикладі двох народних казок).	12
4	Феномен «викривлення» в процесах соціального сприймання.	8
5	Соціально-психологічні особливості дослідження гендерних ролей.	6
6	Соціально-психологічні особливості розуміння особистості.	12
7	Вплив першого враження на соціальну взаємодію.	8
8	Специфіка психологічних особливостей соціального середовища.	6
9	Конформізм та конформна поведінка.	4
10	Афіліація, атракція та кохання.	6
	Разом	78

Індивідуальні завдання

1. Зразки завдань репродуктивного рівня:

- законспектувати відповідні розділи з книги «Введение в практическую социальную психологию» під ред. Ю.М.Жукова (стр. 281 – 305; 7 – 21; 129 - 150);
- законспектувати відповідні розділи з хрестоматії «Социальная психология в трудах отечественных психологов» укладач

А.Л.Свенцицький (стр. 424 – 438; 468 – 475);

- законспектувати відповідні розділи з книги “Социальная психология” Г.М.Андреева (стр. 288 -303).

2. Зразки завдань творчого рівня:

Підготувати реферати на вищевказану тематику із зазначенням дійсно пропрацьованої літератури.

Теми рефератів

1. Аналіз соціально-психологічних теорій у межах психоаналітичної орієнтації.
2. Внесок психологів інтеракціоністської орієнтації у сучасну соціальну психологію.
3. Забобона як особливий вид соціальної установки.
4. Категорія «Я» у постмодерністських соціально-психологічних концепціях і теоріях.
5. Самопрезентація як турбота про Я-образ.
6. Теорія когнітивного диссонансу – найвпливовіша теоретична модель зміни установок та поведінки.
7. Теорії, що пояснюють взаємозв'язок установок і поведінки: порівняльний аналіз
8. Негативні соціальні вчинки та установки.
9. Расові установки.
10. Втягування у секти: протистояння маніпуляціям.

3. Зразки завдань інноваційного рівня:

Написання міні - творчої роботи. Написання даної роботи передбачає, що студенти досліджують не лише теоретичні аспекти, а й проводять власне пілотажне емпіричне дослідження за методиками (тест, анкета, інтерв'ю тощо). Обсяг – 6-7 сторінок рукопису (може бути друкований текст), план, вступ – 1 сторінка, теоретичний огляд теми – 2 сторінки, результати дослідження за методикою – 2-3 сторінки, список літератури (не менше 5 джерел).

Теми міні-творчих робіт :

1. Дослідження особливостей формування дружніх стосунків особистості з іншими людьми.
2. Гендерні відмінності у сприйнятті привабливості чоловіків і жінок.
3. Дослідження гендерних особливостей комунікативного стилю.
4. Дослідження гендерної специфіки самоефективності та егоцентризму студентів та студенток.
5. Дослідження різних способів переконання, які використовують прохачі (жебраки; особи, що збирають пожертви для благодійних цілей тощо).

6. Дослідження схильності особи до певної поведінки у конфлікті (за тестом К.Томаса).

VI. Система модульно-рейтингового контролю знань та вмінь студентів з дисципліни «Практикум з соціальної психології»

Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень студентів I–V курсів однакова для всіх дисциплін. У структурі кожного модуля з усіх навчальних дисциплін оцінюються такі складники:

Аудиторна робота студента	Самостійна робота студента	Модульна контрольна робота
------------------------------	-------------------------------	-------------------------------

Рейтинг кожного модуля обчислюється однаково для всіх навчальних дисциплін.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на 10^1 . Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

За рішенням кафедри згідно з установленими кафедрою критеріями поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) може здійснюватися за **10-бальною** шкалою (від 0 до 10). У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до цілого числа. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на 5^2 .

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи з усіх

¹ Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить $4,33$, з округленням до десятої частки – $4,3$. Отриману оцінку множимо на 10 : $4,3 \times 10 = 43$. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

² Наприклад, упродовж семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «3», «5», «7», «6», «9», «8». Середня арифметична оцінка становить $6,3$, з округленням до цілого числа – 6 . Цю оцінку множимо на 5 : $6 \times 5 = 30$. Отримане число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

дисциплін. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Ці оцінки трансформуються в **рейтинговий бал за МКР** у такий спосіб:

- для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі заліку:

«відмінно» – 50 балів;
 «добре» – 40 балів;
 «задовільно» – 30 балів;
 «незадовільно» – 20 балів.
Неявка на МКР – 0 балів.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Якщо студент на екзамені (диференційованому заліку) з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то такому студенту виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

Якщо навчальна дисципліна викладається більше одного семестру і з цієї дисципліни передбачено підсумковий контроль у формі екзамену (диференційованого заліку) лише в останньому семестрі, а в попередньому

семестрі/(ах) – залік, то екзамен (диференційований залік) приймається лише з урахуванням семестрового рейтингового бала за **останній семестр**, що передуює екзамену (диференційованому заліку). При цьому на екзамен (диференційований залік) виноситься **весь обсяг** навчального матеріалу з цієї дисципліни.

VII. Зразки завдань до модульних контрольних робіт та критерії їх оцінювання

Варіант 1

1. Визначте поняття соціометрія. Опишіть процедуру соціометричного вимірювання.
2. Розкрийте проблему активності особистості в процесі соціалізації.
3. Дайте порівняльну характеристику дослідження процесу спілкування у вітчизняній і зарубіжній соціальній психології.

Варіант 2

1. Дайте визначення поняттю “комунікація”. Назвіть сторони комунікації.
2. Назвіть та охарактеризуйте методики соціально-психологічного дослідження малої групи.
3. Розкрийте сутність методу групового інтерв'ю як технології прийняття групового рішення.

Критерії оцінювання завдань

“Відмінно” – правильне, логічне, самостійне, творче висвітлення проблеми, вільне використання теоретичних знань з наступним аналізом і узагальненням, із застосуванням їх в майбутній діяльності, наведення прикладів.

“Добре” – правильна відповідь, але без творчого ставлення до висвітленої проблеми, без прикладів.

“Задовільно” – недостатнє розуміння навчального матеріалу без наукового аналізу.

“Незадовільно” – не володіє науковими фактами, категоріями, законами.

Критерії оцінювання кожного із завдань, а також усієї МКР фіксуються в робочій програмі дисципліни і базових навчально-методичних матеріалах з дисципліни. Модульні контрольні роботи затверджуються на засіданні кафедри й оформляються належним чином.

Модульні контрольні роботи виконуються всіма студентами певного курсу факультету у встановлений в Університеті період. На модульний контроль виносяться лише ті варіанти МКР, які затверджені кафедрою. Науково-педагогічні працівники повинні здійснювати заходи щодо створення умов для об'єктивного виявлення й оцінки навчальних досягнень студентів - перевірки репродуктивного, продуктивного (творчого) і інноваційного рівнів володіння студентами навчальним

матеріалом дисципліни. При цьому особливу увагу треба звертати на забезпечення конфіденційності змісту МКР, недопущення списування.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється відповідно до затверджених кафедрою критеріїв. Відповідність виконання завдань критеріям МКР зазначається викладачем на полях роботи. Кожне із завдань модульної контрольної роботи оцінюється у визначеній кафедрою системі, але підсумкова оцінка за МКР виставляється у модульній контрольній роботі прописом **лише в національній 4-бальній системі** («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і засвідчується підписом викладача із зазначенням дати.

Викладачі в 3-денний термін після проведення модульної контрольної роботи обов'язково знайомлять кожного студента(-ку) як з його / її оцінкою за МКР, так і з отриманою оцінкою за вивчення відповідного модуля навчальної дисципліни.

VII. Підсумковий контроль –залік.

Залік з дисципліни “Практикум з соціальної психології” проводиться у 5-му та 6-му семестрах. Відмітка про залік у національній шкалі (**«зараховано»**, **«не зараховано»**) та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	–	A
82 – 89 балів	–	B
75 – 81 бал	–	C
66 – 74 бали	–	D
60 – 65 бали	–	E
59 балів і нижче	–	FX.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують відмітку про залік **«зараховано»** і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік **«зараховано»** в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік **«не зараховано»**, то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік **«не зараховано»** в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують відмітку про залік **«зараховано»** і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік **«зараховано»** в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **E** та бал **60**. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік **«не зараховано»**, то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік **«не зараховано»** в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його підсумковий рейтинговий бал за дисципліну.

Питання до заліку

1. Назвіть основні етапи оформлення соціальної психології в експериментальну науку.
2. Результати емпіричних досліджень в Германії (В.Меде).
3. Дайте порівняльний аналіз результатів емпіричних досліджень В.Меде, Г.Олпорта, В.Бехтерева.
4. Зародження і розвиток експериментальної соціальної психології.
5. Дайте загальну характеристику методів соціальної психології.
6. Наведіть приклади соціально-психологічних явищ. Охарактеризуйте їх.
7. Особливості вивчення природи і сутності соціально-психологічних явищ.
8. Проаналізуйте методологічні основи соціально-психологічного дослідження.
9. Визначте поняття «соціометрія».
10. Охарактеризуйте соціометричний метод та опишіть процедуру проведення соціометрії.
11. Проаналізуйте методологічні основи соціально-психологічного дослідження.
12. Розкрийте зв'язок закономірностей соціального розвитку людини і поняття особистісної зрілості.
13. Назвіть методи дослідження особистісних деформацій.
14. Розкрийте проблему активності особистості в процесі соціалізації.
15. Охарактеризуйте зміст та механізми соціалізації.
16. Охарактеризуйте стадії та інститути соціалізації.
17. Розкрийте сутність, структуру та функції соціальних установок.
18. Розкрийте зв'язок соціальної установки та реальної поведінки.
19. Дослідження соціальних установок.
20. Охарактеризуйте ієрархічну структуру диспозицій за В.А. Ядовим.
21. Дослідження установки у вітчизняній психології. Експерименти Д.Н.Узнадзе.
22. Етапи вивчення соціальної установки на Заході.
23. Назвіть та охарактеризуйте шкали для вимірювання соціальної установки.
24. Експериментальне вивчення взаємозв'язку соціальної установки і поведінки особистості.
25. Охарактеризуйте методи соціально-психологічного дослідження «Я»-концепції.
26. Визначте поняття «статус».
27. Визначте поняття «роль».
28. Дайте визначення поняттю «комунікація». Назвіть сторони комунікації.
29. Укажіть типи бар'єрів спілкування.
30. Назвіть психологічні засоби впливу в процесі спілкування.
31. Визначте поняття «конфлікт».
32. Назвіть шляхи попередження та вирішення конфліктної ситуації.
33. Методи дослідження конфліктів.

34. Розкрийте специфіку явища «самопрезентація».
35. Розкрийте сутність діалогічного та монологічного спілкування.
36. Опишіть експериментальні методи опису взаємодії.
37. Розкрийте сутність та механізми соціальної перцепції.
38. Порівняйте явища переконання та маніпуляції.
39. Охарактеризуйте спілкування як передачу інформації (комунікативну, перцептивну та інтерактивну сторону).
40. Дайте порівняльну характеристику дослідження процесу спілкування у вітчизняній і зарубіжній соціальній психології.
41. Історія вивчення груп: соціологічний підхід, соціометричний підхід, школа «групової динаміки».
42. Розкрийте поняття «група».
43. Назвіть основні характеристики групи.
44. Особливості дослідження динамічних характеристик групи.
45. Методи дослідження розвитку групи.
46. Стратометрична концепція А.В.Петровського.
47. Технології процесу прийняття групового рішення.
48. Опишіть особливості проведення дискусії як технології прийняття групового рішення.
49. Розкрийте сутність методу групового інтерв'ю як технології прийняття групового рішення.
50. Розкрийте сутність методу «мозковий штурм» як технології прийняття групового рішення.
51. Охарактеризуйте відмінності в поняттях «лідер» і «керівник».
52. Особливості діагностики групової композиції.
53. Основні підходи щодо дослідження управлінських здібностей і стилів керівництва.
54. Назвіть види стилів керівництва та методи їх дослідження.
55. Назвіть та охарактеризуйте методи дослідження управлінського потенціалу особистості.
56. Особливості роботи з лідерським потенціалом у групі.
57. Методи дослідження лідерських якостей.
58. Особливості вивчення інтегративних стилів управління.
59. Особливості дослідження лідерства в малих групах.
60. Особливості проведення тренінгу лідерських якостей з підлітками.
61. Назвіть та охарактеризуйте перешкоди в здійсненні ефективного управління.
62. Методи вивчення перешкод в управлінні.
63. Засоби ефективного керування малою групою.
64. Методи вивчення етнічних стереотипів.
65. Прикладні аспекти психології натовпу.
66. Особливості визначення групової згуртованості і сумісності.
67. Відмінності визначення групової згуртованості за А., Б. Лот, Л.Фестінгером, А.В.Петровським.
68. Методи дослідження групової згуртованості і сумісності.

69. Дослідження великих соціальних груп і масових явищ.
70. Дослідження міжетнічної напруги.
71. Методи вербування і контролю свідомості в деструктивних культурах.
72. Психологія масових рухів.
73. Особливості дослідження копінг-поведінки в соціальній психології.
74. Особливості соціально-психологічних досліджень у правовій сфері.
75. Прикладна соціальна психологія і сім'я.
76. Прикладна соціальна психологія і охорона здоров'я.
77. Прикладна соціальна психологія у сфері освіти і науки.
78. Соціальна психологія реклами.
79. Дайте порівняльну характеристику психологічних механізмів впливу реклами на споживачів різного соціального статусу, віку, статі, інтелекту.
80. Соціальні дослідження особистісної і групової діяльнісної ефективності.

ІХ. Рекомендована література

Базова:

1. Андреева Г. М. Социальная психология. [Учебное пособие для вузов] / Г. М. Андреева. - М., 1999. - 376 с.
2. Андреева Г. М. Психология социального познания. [Учебное пособие для вузов] / Г. М. Андреева. – М.: Аспект-Пресс, 1997 – 239 с.
3. Андреева Г. М., Богомолова Н. Н., Петровская Л. А. Современная социальная психология на Западе. / Г. М. Андреева, Н. Н. Богомолова, Л. А. Петровская – М.: МГУ, 1978.
4. Битянова М. Р. Социальная психология; наука, практика и образ мыслей: [Учебное пособие для студентов вузов] / М. Р. Битянова. – М.: ЕКСМО-ПРЕСС, 2001. – 576 с.
5. Бодалев А. А. Восприятие и понимание человека человеком / А. А. Бодалев – М.: Педагогика, 1982. – 200 с.
6. Бодалев А. А. Психология межличностного познания / А. А. Бодалев – М.: Педагогика, 1981.
7. Корнев М. Н., Коваленко А. Б. Соціальна психологія: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М. Н. Корнев, А. Б. Коваленко. – К.: “Геопринт”, 2006. – 400 с.
8. Методы социальной психологии / Под ред. Е. С. Кузьмина, В. Е. Семенова. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1977.

9. Методы социально-психологического исследования: [Учебное пособие для вузов] / Под ред. Т. В. Фоломеевой. – Кемерово: Юнити, 2002. – 277 с.
10. Москаленко В. В. Соціальна психологія. [Підручник для студ. вищих навч. закладів. Вид. 2-е доп. та випр.] / В. В. Москаленко. - К.: Центр учбової літератури, 2008 – 688 с.
11. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: у 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К.: Либідь, 2006. – 560 с.

Додаткова:

1. Авдеев В. В. Психотехнология решения проблемных ситуаций. / В. В. Авдеев. – М.: Феликс, 1992.
2. Анализ содержания текста и его применение в психологии / В. Д. Грачин – М., 2004. – 206 с.
3. Анастаси А. Урбина С. Психологическое тестирование. / А. Анастаси, С. Урбина. – 7-е изд. – (Серия «Мастера психологии») – СПб.: Питер, 2005. – 688 с.
4. Андреева Г. М., Богомолова Н. Н., Петровская Л. А. Зарубежная социальная психология XX столетия: Теоретические подходы: [Учебное пособие для вузов] / Г. М. Андреева, Н. Н. Богомолова, Л. А. Петровская. – М.: Аспект Пресс, 2001.- 286 с.
5. Анисимов О. С. Индивид, субъект и личность в контексте целостности человека / О. С. Анисимов // Мир психологи. – 2007. – № 1 (49). – С. 31-44.
6. Аронсон Э., Уилсон Т., Эйкерт Р. Психологические законы поведения человека в социуме. / Э. Аронсон, Т. Уилсон, Р. Эйкерт. - СПб – М., 2002
7. Асмолов А. Г. Принципы исследования смысловых образований личности / А. Г. Асмолов, Е. Е. Насиновская, Е. З. Басина // Развитие эргономики в системе дизайна: [Тезисы докладов Всесоюзной конференции]. – Боржоми, 1979. – С. 219-224 с.

8. Афанасьева О. В. Творчество: свобода и необходимость: (Сущность творчества. Пути повышения творческой активности): [Монография] / О. В. Афанасьева – М. : Юрид .ин-т МВД Рос.Ф., 1995. – 105 с.
9. Белинская Е. П., Тихомандрицкая О. А. Социальная психология личности: [Учебное пособие для вузов] / Е. П. Белинская, О. А. Тихомандрицкая. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 301 с.
10. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. / Э. Берн. / под общ. ред. М.С. Мацковского – М.: «Университетская книга», 1998 - 246 с.
11. Богомолова Н. Н., Стефаненко Т. Г. Контент – анализ. Спецпрактикум по социальной психологии. / Н. Н. Богомолова, Т. Г. Стефаненко. – М.: Изд-во МГУ, 1992.
12. Большая энциклопедия психологических тестов / сост. А. Карелин – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 416 с.
13. Викентьев И. Л. Приемы рекламы и Public Relations / И. Л. Викентьев. – СПб.: ТОО «ТРИЗ-ШАНС», 1995. – 228 с.
14. Егорычева И. Д. Самоотношение, самореализация, самоактуализация как феномены, определяющие способность человеческого роста-развития / И. Д. Егорычева // Мир психологии. – 2005. – № 3 (43). – С. 11-32.
15. Карпинский К. В. Опросник смысложизненного кризиса: монография / К. В. Карпинский. – Гродно : ГрГУ, 2008. – 108 с.
16. Карпинский К. В. Человек как субъект жизни / К. В. Карпинский – Гродно: ГрГУ, 2002. – 280 с.
17. Клименко І. В. Особливості психосемантичної організації повідомлень соціальної реклами, спрямованої на підліткову аудиторію / І. В. Клименко // Актуальні проблеми психології. Психологія особистості. Психологічна допомога особистості. – Т.11, Вип. 7, ч.1. – К., 2013.- С. 425-430.
18. Козлова О. С. Сприйняття медіа-повідомлень підлітками як чинник незадоволеності власним тілом // Актуальні проблеми психології: збірник

наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка, Т. 9, вип. 5 / за ред. С. Д. Максименка та ін./ О. С. Козлова. – К., 2010 р. – с. 169-173.

19. Козлова О. С. Статеві особливості сприйняття ідеалізованих образів реклами // актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка, Т. 1, вип. 30 / за ред. С. Д. Максименка та ін./ О.С. Козлова. – К., 2011 р. – с. 307-311.

20. Коллектив. Личность. Общение: Словарь социально–психологических понятий \ Под ред. Е. С. Кузьмина, В. Е. Семенова. – Л.: Лениздат, 1987. – 143с.

21. Крижанская Ю. С., Третьяков В. П. Грамматика общения. / Ю. С. Крижанская, В. П. Третьяков. – М.: смысл. СПб.: Питер, 2005. – 277 с.

22. Кричевский Р. Л., Дубовская Е. М. Социальная психология малой группы.[Учебное пособие для вузов] / Р. Л. Кричевский, Е. М. Дубовская. – М.: Аспект Пресс, 2001. – 318 с.

23. Ларцев В. С. Социальные и культурные детерминанты формирования личности. Монография / В. С. Ларцев – К.: Принт-Экспресс, 2002. – 430 с.

24. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б. Ф. Ломов. – М.: Наука, 1984. – 444 с.

25. Майерс Д. Социальная психология. / Д. Майерс. – СПб.: Питер, 1998. – 684 с.

26. Мельникова О. Г. Качественные методы и решения практических социально-психологических задач / О.Г. Мельникова // Введение в практическую социальную психологию. – М.: Наука, 1994.

27. Морено Я. Л. Социометрия: экспериментальный метод и наука об обществе. / Я. Л. Морено. - М., 2001.

28. Московичи С. Век толп. Историч. Трактат по психологи масс. / С. Московичи. – М., 1996.

29. Ольшанский Д. В. Массовые настроения в политике. / Д. В. Ольшанский. – М., 1995.

30. Ольшанский Д. В. Психология масс. / Д. В. Ольшанский. – СПб., 2002.

31. Подшивалкина В. И. Социальные технологии: проблемы методологии и практики / В. И. Подшивалкина – Кишинев, 1997. – 352 с.
32. Пайнс Э. Маслач К. Практикум по социальной психологии./ Э. Пайнс, К. Маслач - (Серия «Практикум по психологии») - СПб., Питер, 2001. – 528 с.
33. Петрунько О. В. Діти і медіа: соціалізація в агресивному медіасередовищі / О. В. Петрунько: монографія. – 2-ге вид. – Ніжин: ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2011. – 480 с.
34. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. / ред. Д.Я. Райгородский. – [Учебное пособие] - Самара: «Бахрах - М», 2002. – 672с.
35. Савранский И. Л. Психологические проблемы художественного творчества и восприятия художественного произведения / И. Л. Савранский // Психологический журнал. – 1987. – № 2. – С. 136-145.
36. Селиверстов С. Э. Социальная реклама. Искусство воздействия словом / С. Э. Селиверстов. – М.: Бахрах –М, 2006. – 228 с.
37. Семенов В. Е. Метод изучения документов в социально-психологических исследованиях. / В. Е. Семенов. - Л.: Изд – во ЛГУ, 1983. – 104 с. – Гл. 1
38. Сикевич З. В. Социология и психология национальных отношений. / З. В. Сикевич. – СПб.: Изд-во В. А. Михайлова, 1999. – 203с. – Гл.3, С. 186-187.
39. Філоненко М. М. Психологія спілкування. [Підручник для студ. вищих навч. закладів] / М. М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
40. Ширков Ю. Э. Практические направления социально-психологических работ в области рекламы / Ю. Э. Ширков // Социальная психология: Хрестоматия: Учеб. Пособие для студентов вузов / Сост. Е. П. Белинская, О. А. Тихомандрицкая. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 475 с.
41. Ядов В. А. Социологическое исследование. Методология. Программа. Методы. / В. А. Ядов. – М.: Наука, 1972. - 2-е изд., 1988.

42. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. / В. А. Ядов. – М.: «Добросвет» 2001. – 596 с.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.koob.ru/> електронна бібліотека.
2. <http://www.twirpx.com/> електронна бібліотека.
3. <http://www.psychologytoday.com/> психологічний он-лайн журнал.
4. <http://psyfactor.org/> проект “Пси-фактор”.